

Concert 'Vriendschap, liefde, geloof en verraad'

Ernst Vermeulen - bariton
Stephan van de Wijgert - orgel

Programma

Joseph Haydn (1732-1809)

Uit 'Die Jahreszeiten': Aria - Erblikke hier betörter Mensch

Johann Christian Heinrich Rinck (1770-1846)

Uit 'Flötenkonzert' F-Dur op. 55: Deel 1 Allegro Maestoso •

Josef Rheinberger (1839-1901)

Uit 'Sechs religiöse Gesänge'

1. Sehnet, Welche Liebe
2. Ich in des Herrn
3. Wenn alle untreu werden

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809-1847)

Sonate 4 in B-Dur op. 65 •

- Allegro con brio
- Andante religioso
- Allegretto
- Allegro maestoso e vivace

Josef Rheinberger

Uit 'Sechs religiöse Gesänge'

4. Vater unser
5. Nachtgebed
6. Ave Maria

Johann Christian Heinrich Rinck

Uit 'Flötenkonzert F-Dur' op. 55: Deel 3 Rondo Allegretto •

Joseph Haydn

Uit 'Der Schöpfung': Aria - Nun Scheint in vollem Glanze der Himmel • orgelsoli

Toelichting

Het is herfst, de zon heeft steeds minder kracht en buiten wordt het steeds kouder, de wintertijd is ingegaan. Een mooi moment voor reflectie aan de hand van de liederen en muziek op dit programma. De liederen behandelen thema's als vriendschap, liefde, geloof en verraad. Heerlijk zwelgen met Duitse liedkunst dus en dat met de stem van Ernst Vermeulen. De bas-aria 'Erblicke hier, betörter Mensch' uit 'Die Jahreszeiten' van **Haydn** klinkt als het jaar bijna ten einde is, en de periode van groei en bloei is vervlogen.

Johann Christian Heinrich Rinck was een Duits componist, organist en muziekcriticus. Vanaf 1786 kreeg hij orgel- en compositielessen bij een leerling van Johann Sebastian Bach. Zijn orgelcomposities werden zeer gewaardeerd en **Rinck** leverde een belangrijke bijdrage voor de vernieuwing en verrijking van de orgelmuziek aan het begin van de 19e eeuw.

Joseph Rheinberger werd geboren in Vaduz, Liechtenstein, begeleidde als organist vanaf zijn zevende levensjaar al kerkdiensten en werd op zijn twaalfde toegelaten tot het Conservatorium van München. Hij had groot aanzien als organist en componist, en was lange tijd docent compositie aan datzelfde Conservatorium. Zijn eigen compositiestijl bleef altijd traditioneel, in de voetstappen van Bach, Mozart en Mendelssohn. Hij was er succesvol mee; musici, uitgevers en ook koren vroegen veelvuldig om nieuw werk. Hij stond met veel vakgenoten in contact, getuige de vele briefwisselingen die overgeleverd zijn. In 1877 werd **Rheinberger** door koning Ludwig II van Beieren benoemd tot zijn hofcomponist. Vanaf dat moment drukte hij een grote stempel op de katholieke kerkmuziek in Duitsland. In 1888 schreef hij zijn opus 157, 'Sechs religiöse Gesänge' voor zangstem en orgelbegeleiding.

De zes orgelsonates van **Felix Mendelssohn** hebben eigenlijk geen introductie nodig; ze gelden als absoluut hoogtepunt in het orgelrepertoire tussen Bach en Liszt. **Mendelssohn**, zelf een voortreffelijk organist, componeerde ze op verzoek van de Engelse uitgeverij Conventry & Hollier. Aanvankelijk zouden het zes voluntaries voor orgel worden, maar het project draaide al snel uit op zes sonates, elk met een eigen karakter, vandaag hoort u de vierde sonate.

Joseph Haydn schreef zijn meesterwerk 'Die Schöpfung' aan het einde van de 18e eeuw, nadat hij tijdens een reis naar Engeland onder de indruk was geraakt van een oratorium van Händel. De bas-aria 'Nun scheint in vollem Glanze der Himmel' klinkt op het moment dat de aardse schepping bijna voltooid is. De mens is aanstaande, die komt om Gods werk te aanschouwen en Zijn Goedheid te loven.

ERNST VERMEULEN

Ernst Vermeulen vertelt...

De eerste klassieke werken die ik als jong kind hoorde en waarvan ik me nog kan herinneren dat die diepe indruk maakten, waren de Impromptus van Schubert, prachtige stukken voor piano-solo, en de negende symfonie van Dvorak, 'Uit de nieuwe wereld'. Ik luisterde ze ademloos en vaak. Ook Beethoven's Pastorale en de Ungarische Tänze van Brahms gingen erin als koek, en natuurlijk vele andere klassieke hits. Toch was er niet alleen maar klassieke muziek; de radio stond vaak aan en alles wat er aan popmuziek en jazz voorbij kwam, werd met evenveel belangstelling gevolgd. Er stond een piano bij ons thuis, mijn vader speelde een beetje. Ik probeerde ook wel eens wat: ik bleek aanleg te hebben, dus ging ik op les.

Veel later, toen ik in Amsterdam studeerde, kwam ik toevalligerwijs terecht in een katholiek kerkkoor onder leiding van Michael Hedley, iemand uit de anglicaanse traditie, en waar dus veel Engelse koormuziek werd gedaan. Elke week werden er weer nieuwe stukken uit de kast gehaald, dus mijn stem én mijn oren werden daar uitstekend getraind.

Ik ontdekte nieuwe helden, William Byrd en Thomas Tallis, maar ook Josquin des Prez, Jacob Obrecht en Heinrich Schütz. Omdat

Michael een uitstekende organist was én een enthousiaste ambassadeur, raakte ik in de ban van wat Mozart 'der König aller Instrumenten' noemde, het orgel.

Ik besloot om orgel te gaan studeren op het Conservatorium van Utrecht bij Reitze Smits. Daar leerde ik ook Stephan kennen, met wie ik dit concert geef. Later kwam het hoofdvak zang erbij, aanvankelijk bij Henny Diemer en later en nog steeds bij Harry Peeters.

Ernst vertelt verder...

Omdat ik veel werk kreeg als zanger verdween het orgel beroepsmatig naar de achtergrond. Mijn liefde voor theater bracht me onder onder andere bij de Nationale Opera, de Nederlandse Reisopera en de Bayreuther Festspiele. Ik bracht Schubert's liederencyclus 'Die Winterreise' op cd uit in het Fries, de taal van mijn jeugd, en onlangs deed ik bij MusikfürMusik in Berlijn de rol van Jochanaan in Richard Strauss' Salome.

Ik heb geen favoriete componist. Er is gewoon heel veel mooie muziek geschreven. Händels Jephta is fantastisch, net als The Great Service van William Byrd. Le grand Macabre is een krankzinnig absurde opera van Ligeti en op een andere manier daardoor net zo fantastisch, Bach's talent voor contrapunt gaat ieders voorstellingsvermogen te boven, de mooiste cadenzen in de tonale muziek zijn misschien wel van Johannes Brahms, en Hermann Prey die de balladen van Carl Loewe zingt is ook één groot feest, net als Stravinsky's meesterwerk 'The rake's progress'...

Ik zou zo nog pagina's lang door kunnen gaan.

Mijn zwak voor Schubert is trouwens altijd gebleven; zijn Impromptus kan ik inmiddels redelijk spelen.

STEPHAN VAN DE WIJGERT

Stephan van de Wijgert studeerde orgel aan de Hogeschool voor de Kunsten te Utrecht. In 1998 behaalde hij het examen Docerend Musicus, in 2001 het diploma Tweede Fase. Hij ontving vanaf 1987 les van Véronique van den Engh, Jan Raas, Reitze Smits, Matteo Imbruno, Jan Welmers en Erik Visser. Ook volgde hij masterclasses en was hij prijswinnaar van het Sweelinck-concours in 2007.

Sinds 2008 is hij als organist verbonden aan De Duif te Amsterdam waar hij het monumentale Smits-orgel (1863) bespeelt en concerten voor Stadsherstel Amsterdam organiseert, de eigenaar van De Duif. Sinds 2022 is de Oosterkerk in Amsterdam met het bijzondere Oeckelen-orgel in bezit gekomen van Stadsherstel. Stephan organiseert ook daar voor Stadsherstel een concertserie.

Stephan van de Wijgert is artistiek leider van de serie **ZONDAGMIDDAGCONCERTEN** in Mijdrecht/Wilnis die wordt gehouden op en bij het **Maarschalkerweerd-orgel** in de H. Johannes de Doperkerk. Dezelfde functie heeft hij bij de Berne Abdijconcerten, de orgelserie van de Norbertijner Abdij te Heeswijk-Dinther in Noord-Brabant.

Stephan, die jaarlijks menig concert in binnen- en buitenland geeft, is voorts werkzaam als koordirigent en docent.

**ZONDAG
10/11/2024**

Waarom heb je dit instrument gekozen?

Als jongen van 6 ontdekte ik zowel muziek maken als naar muziek luisteren. Ik kreeg al snel pianoles, mijn moeder was superblij met mijn nieuw ontdekte interesse. Ietswat teleurgesteld was ze in mijn desinteresse voor de H. Mis op zondagochtend: in plaats van op te letten wat er gezegd werd, zat ik achterstevoren in de kerkbank naar het orgel en de dirigent te kijken. Ik ging orgels tekenen en al snel kwam dat magische moment dat ik voor het eerst op het orgel mocht spelen van mijnheer Pastoor. Vanaf dat moment heb ik nog maar weinig tijd in de kerkbanken doorgebracht, meestal zit ik tijdens vieringen op een orgelbank of sta ik achter een dirigeerlessenaar.

Hoe bereid je een concert voor?

Het voorbereiden van een concert begint met het samenstellen van een programma en liefst een bezoek aan het betreffende orgel. Veel wikken en wegen, wat is het publiek waarvoor je speelt en wat kan er op het

instrument, hoeveel tijd heb ik voor de voorbereiding? Het is vaak een hele nauwgezette planning.

Wie is op het muzikale vlak jouw grootste bewonderaar?

Dat was uiteraard mijn moeder en ik geloof dat ik nooit een meer toegewijde fan zal krijgen. Ondanks haar overlijden voel ik vooral tijdens het musiceren de sterke band nog heel duidelijk.

Welk muziekstuk speel je graag?

Als het goed is speel ik dat op dit concert, vaak is het werk dat ik op dat moment speel mijn lievelingswerk.

Welk muziekstuk/lied beluister je graag?

Voor mijn ontspanning luister ik graag naar opera en dan met name opera's van de componisten Verdi, Mozart, Beethoven, Bellini, Rossini en Donizetti. Vooral alles wat Maria Callas heeft gezongen, dat beluister ik graag, ik ben een super grote fan van haar.

Wanneer voelt een concert dat je hebt gegeven voor jou als geslaagd?

Mijn beleving en die van de meeste uitvoerenden is een controlerende, zodra je te veel gaat genieten, verlies je het noodzakelijke overzicht en vlieg je eruit of verlies je je toehoorder. Maar als het tijdens een concert allemaal goed loopt, komt er naast het controleren een lijntje bij. Ik kan dat lijntje het best omschrijven als een bijzondere sfeer die bij scheppen of iets creëren past, een heel bijzonder en intens gevoel.